HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

בבכור נאמר לא תפדה. פדיון אין לו שיכנס הפדיון בקדושה והוא יצא לחולין: **אבל נמכר הוא.** יב) ונאכל בקדושה וזו היא קדושה שלא ישחטנו באיטליז ולא ישקלנו בליטרא: **אימא סיפא.** דקרא דלא תפדה: **ריישא.** דקרא בבעל מום להכי דייקינן ונמכר הוא וסופיה דכתיב ואת דמם תזרוק בתם: **כולה שפחתה.** יג) ואין יודע מי זה כהן ומי זה עבד: **משחררין זה את זה.** כל אחד ואחד כותב אם אני הרב ואתה העבד הרי אתה בן חורין ויהיו מותרים שניהן בבת ישראל: **ושניהם אוכלין בתרומה.** כל זמן שלא שחררו זה את זה דעבד כהן נמי אכיל בתרומה: **וחולקין חלק אחד על הגורן.** כלומר כששניהן ביחד נותנין להן תרומה בבית הגרנות אבל לאחד מהן אין יד חולקין עד שיבוא חבירו דשמא זה הוא העבד. וסבירא ליה להאי תנא דאין חולקין תרומה לעבד אלא אם כן רבו עמו דילמא אתי לאסוקיה ליוחסין: **ובכורן.** יח) של הני תערובות אם נולד בכור בהמה בעדרן ירעה כו' כדמפרש: **מאי שנא דיחן מדידהו דידן נמי.** אין לו תקנה עד שיומם. והשתא מאן דקא מותיב לא אסיק אדעתיה סיפא דקתני יאכל במומו לבעלים ואילו דידן הוא יהביגן ליה לכהן במומו ורב נחמן משני לה הכי במסקנא דמילתא: **אלא לאו בזמן המקדש.** ודידן הוא יהביגן לכהן לאקרוביה ואילו דידהו יז יחזכי להו אע"ג דכהן נמי חייבת בהמתו בבכורה כדלמרינן יח) בבכורות בפרק שני במשנה (דף יג.) לא נפטרו אלא מפדיון הבן ופטר חמור הני ירעו משום יט) דבשאר בכורות כהן אינו מפסיד כלום שמקריב הוא עצמו את אימורי בכור ואוכלו אבל הני (ג) דאיכא חד ט) דזר אי הוי יהביה בכורה לאקרוביה תו לא אכלי מייניה דבכור תם בזמן המקדש אינו נאכל לזרים כדאמרינן באיזהו מקומן (זבחים דף נו:) הבכור נאכל להכהנים הלכך ירעה ולכשיסתאב יאכלנו במומו דכל חד וחד אמר לכהן אני כהן ובכור אני אוכלנו דכיון דנפל בו מום אין בו אלא איסור גזל והכא איסור גזל נמי ליכא דשמא זה כהן וזכה בו והמוליא מחבירו עליו הראייה: **שפיר.** משום הכי יש בידו כח לשחוטו ולומר שמא כהן אני וזכיתי בו תחילה ולא אתנו לכהן ואמתין עד שאוכל לאוכלו: **אלא אי אמרת ליה ליה.** לכהן זכייה בבכור מחייב אמאי שבקינן ליה לאפקועיה ממזבח ליתי גזבר ולשקליה וליתביה לכהן מעליא דהא אין בו זכייה אלא ממזבח ואילך אלא ודאי אית ליה לא) זכייה מחיים בבכור תם דהא ודאי בתם קמיירי דקתני יעבוד עד שיסתאבו: **לעולם בזמן הזה.** ומשום הכי יעבוד דלא חזי להקריבה וזכה בו מחיים נב) ודידן יהביגן להו לכהנים במומייהו דאע"ג דהומס ומותר לזרים מיהו איסור גזל איכא אבל הכי תערובות ליכא איסור גזל דכל חד אומר אני כהן וזוכה אני בו וממון המוטל בספק הוא והמוליא מחבירו עליו הראייה: **בהמפה.** גבי עיר הנדחת כתיב (דברים יג) ואת בהמתה לפי חרב. בהמתה משמע בהמה דידה אחין לגבוה חלק בה: **פרט לכסף מעשר שני שבה.** ולאיבא דמ"ד מעשר שני ממון גבוה הוא [קדושין יב.:]: **אין עושין עיר הנדחת כו'.** בפ"ק דסנהדרין [טז:] מפרש טעמא: **היינו בהמפה.** דלכהן אוכל את הבכור וישראל את המעשר ואין לגבוה חלק בהן: **שפיר.** משום הכי איצטריך קרא למעוטיה דלא נב) נפיק משלה [דברים יג] ולא שלו שמים יא) דהאי לאו שלו שמים הוא דזכה כהן בגוויה. ל"א אלא פשיטא בתם [נ] והא ממעט לה מתורת בהמתה אלמא ממונא דכהן הוא ומיפרשא נמי כלישנא קמא דמדאיצטריך למכתב בהמתה ולא נפקא ליה משלה שמע מינה אית ליה לכהן בגויה מחיים: **לרבות קדשים קלים.** שאם הפקיד שלמים אם בכור או מעשר אבל חבירו וכפר ונשבע שבועת הפקדון לפי שהם ממונו וקריבא ביה וכתם בעמיתו [ויקרא ה]: **בן עזאי אומר לרבות שלמים.** קאתי דודאי הן ממונו אבל מעשר לא דאיהו לאו ממונו הוא נא) ולא יכול למוכרו מי ולא שחוט לא תם ולא בעל מום והכי מפרש בפרק אלו מציאות [ב"ק יא.]: **לא אמר בן עזאי אלא בבכור.** שהפקיד נב) [כהן בכורו] אבל אחר וכפר ונשבע נג) (והודה) אבל שלמים נד) לא היה ממונו הואיל וחייבא עליהו קדושה שטעונין סמיכה ונסכים ותנופת חזה ושוק ומעשר נמי לא הואיל ואינו יכול למוכרו והכי מפרש בפרק קמא דנזיקין [ב"ק דף יב.]: **הא דומיא דשלמים קני.** ושלמים בזמן הזה ליכא: נה) **דאי בבעל מום הא דומיא דשלמים קני.** ושלמים ודאי שלמים תמימים קא מרבי דממונן הוא דאין בהן מעילה דבשלמא בבכור גבי כהן ליכא לפלוגי בין תם לבעל מום משום דתם איכא למימר לא זכי ביה כהן אלא משלהן גבוה ובהיינו מהקטרת אימורים ובעל מום לית ביה הקרבה זכי ליה רחמנא מיד אבל גבי שלמים דישראל ליכא למימר ישראל משלהן גבוה נו) זכי הלכך לא שנא תמימין לא שנא בעלי מומין מחיים זכי בהו: **אלא לאו בתם.** וקא מיחייב לכופר מ) [בבכור] קרבן שבועה אלמא ממונא דכהן הוא מא) [ד] (ובבכור):

אימא סיפא את דמם תזרוק על המזבח. אסיפא דקרא קאמר: **בבכור** נאמר **לא תפדה.** דלעולם הוא בקדושתו לענין דאינו נמכר באיטליז ואין נשקל בליטרא: **ובמאי אילימא בבעל** מום היינו בהמתה. ואם תאמר לימא דאתיא כרבנן דאמרי דלאו ממוניה הוא מב) וי"ל דעיקר הקושיא אינה אלא ממעשר דלכ"ע בעל מום ממוניה הוא. הרמ"ה:

אילימא בזמן הזה והא דומיא דשלמים קתני. ובפ"ק דב"ק (דף יב:) פרש"י דבזמן בית המקדש איירי דהא קרא בשבועת הפקדון איירי בזמן בית המקדש הוא דמתייבין ליה אאם ונראה דמש"ה נקט הכא דומיא דשלמים ולא רצה לומר כדפרש"י בב"ק (שם) משום דבאלו הכי צריך לומר דומיא דשלמים כדי להוכיח דבתם איירי ולא בבעל מום כדאמרינן בסמוך:

איתיביה [1]בבכור נאמר [1]לא תפדה ונמכר הוא במאי עסקינן אילימא בזמן הזה אימא סיפא [1]ואת דמם תזרוק על המזבח בזמן הזה מי איכא מזבח אלא פשיטא בזמן בית המקדש קיים ובמאי [6]אילימא בבעל מום אימא סיפא ואת דמם תזרוק על המזבח ואת חלבם תקטיר [3]מי חזי להקרבה אלא לאו בתם וקתני נמכר הוא (אלמא אית [3]להו לכהן זכייה בגוויה) מידי אירא רישא בבעל מום סיפא בתם: מתיב רב משרשיא [4]כהנת [3]שנתערבה ולדה בולד שפחתה [5] [א] הגדילו התערובות [6]משחררין זה את זה ושניהם אוכלין בתרומה וחולקין חלק אחד [7]על הגורן [7]בכורן ירעו עד שיסתאבו ויאכלו במומן [8]במאי עסקינן אילימא בזמן הזה מאי שנא דידן ומאי שנא דידהו דידן נמי מומין בעינן אלא לאו בזמן בית המקדש קיים אי אמרת בשלמא אית [9]להו לכהן זכייה בגוויה שפיר אלא אי אמרת לית ליה ליתי גזבר ולישקלא לעולם בזמן הזה ודקא קשיא לך מאי שנא דידן [7]ומאי שנא דידהו אנן יהבינן ליה לכהן במומייהו אינהו כיון דאיכא בהו מקצת [10]כהן מפקע ליה לכהנים: ל"א [11] [9]בזמן הזה מאי איריא בכורות דהלין ספיקות אפילו דידן נמי ירעו אלא פשיטא בזמן בית המקדש קיים ואי בבעל מום ירעו עד שיסתאבו הא מסואבין וקיימין אלא פשיטא בתמין [10] (והכי הוא דלא מזבני) [9] ודאי לעולם בזמן הזה מאי קשיא לך אפי' דילן נמי ירעו [11]לא מצינו מדחית ליה לכהן דלא אית כאן ספק כהונה הני ספיקות מדחו לכהן כל חד וחד א"ל לכהן [11]דאנא כהן ואנא כהן: מיתיבי [1]ר"ש אומר [2]בהמתה [2]פרט לבהמת בכור ומעשר שבה [3]שללה פרט לכסף [11]מעשר שני שבה במאי עסקינן אילימא בזמן הזה מי איכא עיר הנדחת והתנן [7]אין עושין עיר הנדחת אלא בב"ד של שבעים ואחד אלא פשיטא בזמן בית המקדש קיים ובמאי אי נימא בבעל מום היינו בהמתה אלא פשיטא בתם ואי אמרת בשלמא אית ליה זכייה בגוויה שפיר אלא אי אמרת לית ליה למה לי [12]מבהמה [2] תיפוק ליה משללה ולא שלל שמים לעולם בבעל מום ודקא קשיא לך היינו בהמתה מי שנאכל בתורת בהמתה [13] יצאו בכור ומעשר [14]שאינו בכלל בהמתה דתנן[1] [7]כל פסולי המוקדשין נמכרין באיטליז [15] (ונשחטין באיטליז) ונשקלין בליטרא חוץ מן הבכור ומן המעשר שהנאתן לבעלים מיתיבי[2] [4]ומעלה מעל בה' לרבות קדשים קלים שהן ממון בעלים דברי רבי יוסי הגלילי בן עזאי אומר לרבות שלמים אבא יוסי בן דוסאי אומר לא אמר בן עזאי אלא בבכור בלבד [16]במאי עסקינן אילימא בזמן הזה הא דומיא דשלמים קתני אלא פשיטא בזמן בית המקדש קיים ובמאי עסקינן אילימא בבעל מום הא דומיא דשלמים קתני אלא לאו בתם וש"מ אית ליה לכהן זכייה בגוויה אמר **שפיר.** משום הכי יש בידו כח לשחוטו

אלא לאו בתם. תימה א"כ אמאי ארצטרי' לא תפדה פשיטא דלא אשכחן פדיון בתמימים, ולמסקנא דמוקי ליה בבעל מום הוי מצי למיפרך ולטעמיך לא תפדה למה לי. תוס': **אית ליה לכהן זכיה.** גליון ק"ק לרבא מאי מספקא ליה פשיטא דקרא בתרוייהו משתעי דמקרא ובשרם יהיה לך נפקא בפ' ב"ש (זבחים לו.). תם ובעל מום: **חלק אחד בגורן וכו'.** גליון י"מ עד שנה דאבל משנה ואילך עובר בבל תאחר כדאמר בראש השנה (דף ה. עי"ש) דכתיב לפני ה' אלהיך תאכלו שנה בשנה. ר"מ דוקא בבכור ודאי אבל בבכור תערובות ליכא כל תאחר אם ממתין עד שיאכל הוא עצמו. תוס': **ליתי גזבר ולישקלא.** עי' בהשמטות בסוף המסכת. **יצאו בכור ומעשר שאינן נאכלין בתורת בהמתה.** פי' אינם נמכרים באיטליז ואינם נשקלים בליטרא. ויש"ג בדקתני כל פסולי המוקדשים נמכרים באיטליז ונשקלים בליטר' כו' ופירושא בעלמא. תוס': **שהנאתן לבעלים.** ל"א אלא פשיטא בתם והא ממעט לה קרא מתורת בהמה אלמא ממונא דכהן הוא אמר רבינא לעולם בבכור בעל מום ודקא קשיא לך היינו בהמתה הני קתני מי שנאכל בתורת בהמה יצאו בכור וכו': **אית ליה לכהן זכייה בגוויה.** ל"א אילימא בזמן הזה קדשים קלים מי איכא המקדש קיים ובמאי אילימא בבעל מום והא דומיא דשלמים קתני אלא לאו בתם הוי: **רש"י ד"ה פרט לכסף מעשר שני שבא.** עיי' בהשמטות בסוף המסכת.

בבכור נאמר לא תפדה. לך בכור שור או בכור כשב או בכור עז לא תפדה וגו', ומשמע בעלים אין פודין אותו (בכורות לא:) שאין הבעלים יכולין לפדותו ולהנות מן הבכור, כגון גיזה ועבודה (לעיל ה:) פדיון הוא לגיה ליה ליפיוף מקדושת בכור למכור ולשקול ולעיטוף (ב"ק יג.) **ונמכר הוא.** לאחרים משיבא ליד כהן (בכורות שם) שאם נפל בו מום יכול למוכרו (לכהן) בתורת בכור, דלהכי כתיב לא תפדה לאשמועינן דבמכירה שרי (לעיל ה:) ממכר הוא מי ולוקח יאכלנו בקדושתו כשיומם, או אם הגיע קיבינו (ב"ק שם). **וחולקין חלק אחד על הגורן.** מפרשים חלק כאחד. שאין נותנין להם תרומה בגורן זה בלא זה, דקסבר אין חולקין תרומה לעבד כעבדי בגורן אלא מ"כ רבו עמו, דלמא אתי למימר כהן הוא ומסקי ליה ליוחסין והשתא לא אתי לאסוקיה (גיטין מב:). **בכורן ירעו עד שיסתאבו.** אפילו בזמן הבית, דהא לא מצי למכפייהו למיתן לכהנים לאקרוביי דילהון אלא לזרים ואיתיה נמי לא מצי למיתביה לכהן לאכוחי לכן הבאר, דבכור תם אינו נאכל אלא לכהנים, דכתיב בה ובאבר הנטעה, בבכורות פרק עד כמה (כח.). הילכך ירעה עד שיסתאב ומותר לשוחטו במריה דאיכלוהו הם, דבכור בעל מום אין בו משום זרות אלא משום גזל דממונה הכוהב, והכא גזל ליכא דהמוליא מחבירו עליו הראייה (ביבמות צט). **פרט לבהמת בכור ומעשר שבה.** שאם היו בה כורות אם מעשר בהמה שהוא של ישראל ואכלו ודמו קרב, אין מחחיימין אותו עמה, דלא מיקרי בהמתה (סנהדרין קיב:). **היינו בהמתה.** שאין בהם חלק לגבוה אלא נאכלין לבעלים, אמאי אין מחחיימין אותן עמה (שם). כל **פסולי המוקדשין.** קדשים שנפל בהן מום (בכורות לא.) כל קדשים בעלי מומים שנפדו במומן, אף על פי שעדיין מקרא קדושה עליהן, שאסרן הכתוב בגיזה ועבודה, כדלמרינן מזבח ולא גיזה וכו', אפילו הכי נוהגין מעשה מוליין בהן בזו (ביצה כח.) נמכרין באיטליז.

מסורת הש"ס

א) לעיל ה: ב"ק יג. בכורות נב. [נלא:]. ב) יבמות צט. [גיטין מב: ע"ש], ג) סנהדרין קיב: ע"ש, ד) סנהדרין כ., ה) [עי' תוס' בכורות דף כ"א: ד"ה אמילה ודף נ"א. תוס' ד"ה חוץ מן הבכור. ש"מ], ו) בכורות לא. נב: ביצה כח. לקמן כא. כד. חולין קלג:, ז) ב"ק יב: קדושין נב: ב"ב קכג. זבחים לו. בכורות נג:, ח) [סנהדרין קיא:].

תורה אור השלם

1. אַךְ בְּבוֹר שׁוֹר אוֹ בְּבוֹר כֶּשֶׂב אוֹ בְּבוֹר עֵז לֹא תִפְדֶּה קֹדֶשׁ הֵם אֶת דָּמָם תִּזְרֹק עַל הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת חֶלְבָּם תַּקְטִיר אִשֶּׁה לְרֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה: במדבר יח יז

2. הַכֵּה תַכֶּה אֶת יֹשְׁבֵי הָעִיר הַהִוא לְפִי חָרֶב הַחֲרֵם אֹתָהּ וְאֶת כָּל אֲשֶׁר בָּהּ וְאֶת בְּהֶמְתָּהּ לְפִי חָרֶב: דברים יג טז

2. וְאֶת כָּל שְׁלָלָהּ תִּקְבֹּץ אֶל תּוֹךְ רְחֹבָהּ וְשָׂרַפְתָּ בָאֵשׁ אֶת הָעִיר וְאֶת כָּל שְׁלָלָהּ כָּלִיל לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ וְהָיְתָה תֵּל עוֹלָם לֹא תִבָּנֶה עוֹד: דברים יג יז

4. נָפֹשׁ כִּי תֶחֱטָא וּמָעֲלָה מָעַל בַּיְיָ וְכִחֵשׁ בַּעֲמִיתוֹ בְּפִקָּדוֹן אוֹ בִתְשׂוּמֶת יָד אוֹ בְגֵזֶל אוֹ עָשַׁק אֶת עֲמִיתוֹ: ויקרא ה כא

הגהות הב"ח

(א) גמ' ל"ג אי בזמן הזה: (ב) שם והכי הוא דלא מזבני אבל מזבני ודאי לעולם וכו' נמי יצאו אנן לא מלינו: (ג) רש"י ד"ה אלא לאו וכו' אבל הני דאי לחד דודאי הוי יהביגן בכורה לאקרוביה תו לא אכלי מייניה דבכור תם:

הגהות הגר"א

[א] גמ' הגדילו עד את זה. ל"ל ל"ג דהא אוכלין וחולקין אחיי בלא שחררו וכ"כ במתני' שם להדיא ולפ כנורן יצאו יכול לחיות בלא שחררו: [ב] שם מיפוק רו'. גי' רש"י שמים ל"ל אלא פשיטא בתם וממעט לה מתורת בהמתה דלמא ממונא דכהן הוא לעולם כו': [ג] רש"י ד"ה אלא לאו. ל"ל וממעט: [ד] ד"ה אלא. ובבכור. ל"ג:

רבינו גרשום

בבכור נאמר בו לא תפדה ונמכר הוא. דכהן מוכר אותו דהא לא כתיב ביה לא לא ימכר ולא לא יגאל: **לעולם בזמן שבית המקדש קיים.** ודקא קשיא לך מי איכא ואת דמם תזרוק לעולם בבעל מום עסקי' ובזמן שבית המקדש קיים ולא קשיא רישיה. דקרא דכתיב לא תפדה ואמרינן דנמכר הוא בבעל מום קתני: **וסיפיה** ואת דמם תזרוק בתם קמיירי: **הגדילו התערובות הרי אוכלין בתרומה.** ממה נפשך דכל חד אמר אם כהן אני תנו לי בשביל עצמי אם עבד כהן אני הרי מותר בתרומה: **ונוטלין** חלק אחד על הגורן דחד הוי כהן לחוד: **ותני עלה דההוא בכורן של אלו התערובות אינן ראשין למוכרן.** דאין רשאי למכור בכור אלא כהן ודאי: **אלא ידעו עד שיסתאבו ויאכלו במומן לבעלים.** דאע"ג דחד מנייהו לא הוי כהן מצי למיכליה דהא לא אסור בכור למיכליה במומו לישראל ולא כהן דעלמ' מצי למיפקיה מדידהו דכל חד וחד מצי אמר ליה אייתי ראיה דלאו כהן אנא ושקליה: **אי בזמן הזה מאי שנא דידן ומאי שנא דידהו.** כלומר הא כל בכורות דכולי עלמא נמי מומין בעינן דלא מתאכלי אלא במומיהן: **אלא לאו בזמן שבית המקדש קיים מיירי ואי אמרת בשלמא בבכורות דעלמ' דכהנים נמורין אית לכהן זכייה בגויה דמצי מוכין ליה שפיר.**

היינו דאיכא בין כהנים ודאין דידן להני תערובות דידהו דאינהו לא מצי מוכין לבכור דידיה אלא יודעה עד שיסתאב: **אלא אי אמרת** דכהנים לית להו זכייה בגויה דמצנייה דלא הוי דידהו אלא דמזבח כל שכן הני דספפוות ניטנו דלית להו זכייה בגויה כלל כלל: **וליתי גזבר ולישקליה.** ולקרבייה למזבח: **לעולם בזמן הזה** עסקי' ודאמרת דידן נמי בעי מומין איכא בין דידן לדידהו דבכורות דידן יהבינן לכהן אבל אינהו מצי מדחי לכהן: **בלישנא אחרינא מפרש טפי: בהמתה.** דכתיב בעיר הנדחת דכתיב החרם אותה וכל אשר בה ואת בהמתה: **פרט לבהמת בכור ומעשר שיש בה.** שיש לגבוה חלק בהם: **אם בבכור בעל מום היינו בהמתה.** דספוכל חלק של גבוה למזבח: **ואי אמרת לית ליה לכהן זכייה בגויה ולא מצי מוכין ליה.** משום חלק של גבוה: **למה לי בהמתה.** למעוטי לבכור ומעשר: **תיפוק לי בכור ומעשר נמי משללה ולא שלל שמים.** אלא מדאיצטריך בהמתה לרבות לבכור ש"מ דאית ליה זכייה בגויה והכי קאמר בהמתה המיוחד לה שאין בה לגבוה כלום ושרשת פרט לבהמת בכור וקשיא לרב נחמן: **לעולם בבעל מום ודקא קשיא לך היינו בהמתה מי שנאכל בתורת בהמתה.** בחולין ושרפת יצא בכור ומעשר כדתנן כו': **לרבות קדשים קלים שהן ממונו.** שיש בהן לגבוה ולעמיתו ומביא עליהן קרבן אשם מעילה: **בן עזאי אומר לרבות שלמים.** מאי ממעט בן עזאי מעשר מעשר הואיל ואינו נמכר לא חשיב ממונו: **אבא יוסי בן דוסאי אומר לא ריבה בן עזאי אלא בבור בלבד.** הואיל ונמכר תמים הי הוי ממונו והא מפורש בבבא קמא בפרק ראשון (יב:):

מוסף רש"י

שלוקמין הרבה ומכר ביוקר, ונשקלין בליטרא. כדרך שהקלנין מוכרין בשר חולין (בכורות שם). **שהנאתן לבעלים.** בכור ומעשר אם נמכרין ביוקר הנאתן לבעלים, בכור הנאתו לכהן ומוכר הבשר לכל מי שירצה, דבשר בכור נאכל לכל אדם והכהן טועל דמיו, ולכהן הוי בעלים לכל בכור, ומעשר הנאת מכירתו ביוקר לבעליו ישראל הוא, ומשום הנאת הדיוטות לא מזלזלינן בקדשים לנהוג בהן מנהג חולין למוכרו באיטליז אלא בנימא, ואע"פ שלא יקפלו עליהם בני אדם כל כך, ואין נשקלין בליטרא אלא אם כן הגיע קיבינו (ב"ק שם). **שהנאת מכירתן ביוקר** אינה לקדש אלא לבעלים, לפי שאין לסם פדיון במומם לשיות דמיהן נכנסין לקדושתן, דבבכור נאמר לא יגאל, אלא נאכלין לבעלים במומן, הלכך אין מוהגין בהן מעשה חולין במכירת בשרם כשאר בהן מום ושחטום הבעלים, בעלים דבכור הן ובעליה דמעשר ישראל, אבל שאר פסולי המוקדשים הניתן מכירתן ביוקר לבקדש, שלפי מה שיודע שהנאתו יפה הוא מוסיף פדיונו מתחלתו, לפיכך מצוין אותו למוכרו באיטליז, שהכל פוסים שם ליקח בשר (ביצה כח.). **ומעלה מעל בה.** וכתם בעמיתו וגו' בשבועת הפקדון כתיב (ב"ק יב:) דברים שיש בהם לה' ולעמיתו (זבחים קיד.). **לרבות קדשים קלים.** הא דכתיב בה' לרבות קדשים קלים, שאם בהמת שלמים אבל חכיזו וכפר ונשבע והודה, משלם קרן חומש ואשם, ואע"ג דבקדשי שמים אין נשבעין עליהן, דגמרינן בפרק החבר (שו.), בקדשים קלים נשבעין (ב"ק יב:) דקרינא ביה בה' ובעמיתו, דכתיב ומעלה מעל בה' וכתם בעמיתו ישלם, ושלמים יש בהן לה' ולעמיתו (בכורות נג: וכריתות נב:). **שהן ממונו.** של חבירו וקרינן בהו בה' וכתם בעמיתו וכתם (ב"ק שם וכריתות שם) כשאר גזל ממון, שהרי ממונו הן, שהבשר והעור שלו ואין לגבוה בהן אלא אימורים ולכהן חזה ושוק, וכה' ובעמיתו קדרים, דהייט שלמים, שאימורים לה' והבשר לבעלים (רשב"ם ב"ב קכג:).

עין משפט נר מצוה

סט א מיי' פ"ב מהל' איסורי ביאה הלכה ז טוש"ע אה"ע סי' ג סעי' ז ופסק שהוא פסק כהן:

ע ב מיי' פ"ד מהל' ע"ז הלכה יג:

עא ג מיי' שם הל"ג:

עב ד מיי' פ"ח מהל' איסורי מזבח הל"ב [טוש"ע יו"ד סימן שו סעיף ו]:

שינויי נוסחאות

א) ומאי עסקינן אילימא (שי"מ) **ב)** מקטיר ואי בבעל מום מי (שי"מ) **ג)** אית ליה (אות ו' ממקק) לכהן זכיה בגויה (שי"מ) **ד)** שפחתה. ס"א הכי אלו אוכלין בתרומה וחולקין חלק אחד על הגורן ותני עלה בכורן כו' וכן גריס הרגמ"ה ועיין ביבמות (דף צט ע"ב) (שי"מ) **ה)** בתמצה דיבמות איתא ושחררו זה את זה אלא מעוס מקמקת רבא שם ק ע"א אימא סיפא ומשחררין זה את זה נקט רב משרשיא המשנה בהן ליגא משחררין זא"ז ועמ"ש בגיטין מב ע"ב על הגליון, **ו)** חלק אחד בגורן ובכורן ירעו עד שיסתאבו (שי"מ) **ז)** ל"ל בכורן ירעה עד שיסתאב וכו' (יעב"ץ) **ח)** במומן לבעלים במאי עסקינן כו' מ"ש דידן מדידהו דידן כל"ל (שי"מ) **ט)** אית ליה לכהן (שי"מ) **י)** דידן מדידהו אנן (שי"מ) **יא)** מקצת כהונה מפקע ליה מכהנים. מתיבת ל"א עד תיבת מיתיבי ר"ש אומר בס"א אינו, וכן נראה מפירוש רש"י ז"ל דלא פירש כח מידי (שי"מ) **יב)** ל"א אילימא בזמן (שי"מ) **יג)** בתמין והלין הוא דלא מצי מוכני הא כהנים ודאין מזבנין לעולם (שי"מ) **יד)** רש"ק ש"מ דזכי כהו. כו', ועיין רש"ש **טו)** יעבו אנן לא (שי"מ) ל"ל לא מצינן מדמיה ליה (יעב"ץ) **טז)** לכהן אנא כהן (שי"מ) **יז)** פרט לכסף הקדש ובכסף מעשר שני. (שי"מ) **יח)** לי בהמתה מיפוק (שי"מ) **יט)** ומעשר שאינן נאכלין בתורת בהמתה (שי"מ) **כ)** רש"ק מ"ז, **כא)** בלבד אימת אילימא, מיפוק במאי עסקינן (שי"מ) **כב)** הוא ויאכל בקדוש' וזו היא הקדרש' (שי"מ) **כג)** ואין ידוע (שי"מ) **כד)** אין נותנין עד שיבא (שי"מ) **כה)** וכוכון דהני תערובו' (שי"מ) **כו)** מיבוא זכי לה ל"ש (שי"מ) **כז)** ס"ל דיוסב, **כח)** כדאמרי' בפ' שני דבכורות **כט)** (שי"מ) **ל)** מעוס דשאר כהן (שי"מ) **לא)** חד ראוי וחד אינו ראוי אי הוי יהביה בוכרא דידהו לאקרוביי (שי"מ) **לב)** ליה לכהן זכיה (שי"מ) **לג)** מחיים הס"ל ומה"ל אנן דיהביגן לה' כו' (שי"מ) **לד)** דלא נפקא משללה (שי"מ) **לה)** הוא דלא יכול אות ו' נמתק (שי"מ) **לו)** שהפקיד כהן בכורו (שי"מ) **לז)** ס"ל ל"ג, **לח)** שלמים לאו ממונו הוא סופיל ומיילא עלייהו קדושה כל כך שטעונין (שי"מ) **לט)** מה"ל ואי בנעל מום כו' קא מרבי דממונו הוא דאין כו' דבשלמא בכור לגבי כהן (שי"מ) **מ)** גבוה קא זכי (שי"מ) **מא)** ל"ק, **מב)** תיבת ובכוכון נמתק (שי"מ) **מג)** הוא רי"ל דמשמע ליה דאתיא אפי' כר"י הגלילי. והר"ם פי' דאתיא אפי' כרבנן ועיקר כו' (שי"מ).

שיטה מקובצת

אלא לאו בתם. תימה א"כ אמאי ארצטרי' לא תפדה פשיטא דלא אשכחן פדיון בתמימים, ולמסקנא דמוקי ליה בבעל מום הוי מצי למיפרך ולטעמיך לא תפדה למה לי. תוס': **אית ליה לכהן זכיה.** גליון ק"ק לרבא מאי מספקא ליה פשיטא דקרא בתרוייהו משתעי דמקרא ובשרם יהיה לך נפקא בפ' ב"ש (זבחים לו.). תם ובעל מום: **חלק אחד בגורן וכו'.** גליון י"מ עד שנה דאבל משנה ואילך עובר בבל תאחר כדאמר בראש השנה (דף ה. עי"ש) דכתיב לפני ה' אלהיך תאכלו שנה בשנה. ר"מ דוקא בבכור ודאי אבל בכור תערובות ליכא כל תאחר אם ממתין עד שיאכל הוא עצמו. תוס': **ליתי גזבר ולישקליה.** עי' בהשמטות בסוף המסכת. **יצאו בכור ומעשר שאינן נאכלין בתורת בהמתה.** פי' אינם נמכרים באיטליז ואינם נשקלים בליטרא. ויש"ג בדקתני כל פסולי המוקדשים נמכרים באיטליז ונשקלים בליטר' כו' ופירושא בעלמא. תוס': **שהנאתן לבעלים.** ל"א אלא פשיטא בתם והא ממעט לה קרא מתורת בהמה אלמא ממונא דכהן הוא אמר רבינא לעולם בבכור בעל מום ודקא קשיא לך היינו בהמתה הני קתני מי שנאכל בתורת בהמה יצאו בכור וכו': **אית ליה לכהן זכייה בגויה.** ל"א אילימא בזמן הזה קדשים קלים מי איכא המקדש קיים ובמאי אילימא בבעל מום והא דומיא דשלמים קתני אלא לאו בתם הוי: **רש"י ד"ה פרט לכסף מעשר שני שבא.** עיי' בהשמטות בסוף המסכת.